

Çanakkale’de Dış Mekân Süs Bitkisi İşletmelerinin Değerlendirilmesi

Füsun ERDURAN NEMUTLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Böl. Çanakkale, TÜRKİYE
Sorum yazar: fusunerdur@gmail.com

Geliş Tarihi: 13.10.2012

Özet

Dış mekan süs bitkileri, peyzaj mimarlığı uygulamalarında estetik olduğu kadar ekonomik ve işlevsel yönden farklı katkılar sunabilmektedir. Bu nedenle kentlerin gelişiminde dış mekân süs bitkisi üretimi yapan işletmeler ve bunların üretim potansiyelleri çok önemlidir. Bu çalışmada, Çanakkale kentinde dış mekan süs bitkisi üretimi ve satışı yapan resmi kurum ve özel sektöre ait 9 işletme 2008-2012 yılları arasında incelenmiştir. Çalışmanın yöntemi işletmelerin bu süreçte her mevsim yerinde incelenerek fiziki yapıları, potansiyelleri, üretim durumları ve gelişimlerinin bilgi formları ile değerlendirilmesi esasına dayanmaktadır. İl genelinde belirlenen işletme sayısının 9 olması nedeni ile veriler sayısallaştırılmaksızın sözlü olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, mevcut özel fidanlıkların tümü aile işletmesidir ve üretimleri düşük olup ikinci el satış yapmaktadırlar. Üretim potansiyeli açısından Tarım İl Müdürlüğü tarafından kayda alınan ve kapasite raporu verilen işletme yoktur. Kent merkezinde Adalet Bakanlığı'na bağlı fidan satış birimi mevcuttur ve son üç senedir en fazla üretim artışı burada görülmüştür. Çalışma süresinde yapılan incelemelerde son bir yıl içinde özel sektöre ait işletmelerden Cihan ve Kale fidanlıklarında fiziki şartlar, alan büyüklüğü, görsellik, bitkisel potansiyel ve satış açısından gelişme kaydedilmiştir. Kent ikliminin rüzgârlı olması, aynı zamanda konumu nedeni ile diğer iller ile bağlantısının az olması bölge üreticilerinin en önemli sorunudur. Ayrıca eğitilmiş personelin yetersizliği, kentlinin ve yerel yönetimin kentsel alanlarda dış mekan süs bitkileri kullanımını yeterince desteklememesi; süs bitkileri üreten işletmelerin gelişimini kısıtlayan en önemli etkenler olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Fidanlık, Süs Bitkileri

Development of Outdoor Design Plants Business Enterprises in Çanakkale

Abstract

Design plants do present different contributions in landscape architecture applications esthetically as well from functional aspects. Therefore business enterprises producing outdoor design plants and potentials of the same have great importance in the development of cities. In this study, 9 business enterprises owned by private and public sector dealing in production and sales of outdoor design plants in Çanakkale city has been studied during 2008-2012. The method of study is based on evaluating physical structures, potentials, production status and developments through inquiry forms by studying in site during each season in this process. Because of number of business enterprises determined in the generality of province is only 9, the obtained data have been orally evaluated without having quantified. According to results of the study all the nurseries are family enterprises and have lower productions and selling for re-sale. There is no enterprise recorded and issued a capacity report by the Provincial Directorate of Agriculture for production potential. There is nursery sales unit of the Ministry of Justice in the centre of city and has served for last three years the most increasing its production. Observations made during the study period indicate progress in Cihan and Kale of private sector enterprises during last one year for physical conditions, size of area, visibility, potential and sales aspects but may be very low. There are important problem, because of windy climate of the city and less connection with other cities due to its position. Also, insufficiency of trained personnel, plus inexistence of sufficient support of using design plants in urban areas by citizens and local administration have been determined as the most significant factors limiting development of enterprises producing design plants.

Key Words: Çanakkale, Nursery, Ornamental Plants

Giriş

Estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla üretilen dekoratif bitkiler süs bitkileri olarak adlandırılmaktadır (Ay, 2009). Süs bitkileri genel bir kavram olup; kesme çiçekler, iç mekân bitkileri, dış mekân

bitkileri, çiçek soğanları olmak üzere dört alt grupta incelenmektedir (Gürsan, 2002). Dış mekan süs bitkileri ise ağaçlar, çalılar, sarılıcılar, çok ve tek yıllık otsu ve odunsular, soğanlı-yumrulular, tropikaller hatta succulent ve kaktüslerden oluşmaktadır

(Acar ve ark., 2010). Dış mekan süs bitkileri genellikle park ve bahçe düzenlemelerinde, yeşil alan, karayolu ve metropollerin ağaçlandırılmalarında, kırsal alanlarda ve rekreasyon sahalarında kullanılırlar. Aynı zamanda doğadaki birçok bitki dış mekân süs bitkisi olarak kullanılabilir (Ergun, 2005).

Bu bitkiler; hava kirliliğini önleme, gürültüyü maskeleyme, rüzgâr, toz ve gaz etkilerini azaltma, kent formuna dinamik etki verme, ulaşım akslarını belirleme, iklim koşullarını iyileştirme ve estetik etkileri ile kentsel ve kırsal çevreye önemli katkılar sağlarlar (Yılmaz, 2006). Kentleşme ile doğadan uzaklaşan insanların doğaya olan özlemi ve çevre sorunlarının ortaya çıkması gibi nedenlerle oluşan talebe bağlı olarak bu sektör büyük bir pazarın doğmasına neden olmuştur ve ülke ekonomisine de önemli katkılar sağlamaktadır (Ulun, 2002). Sektörün gelişimi ile kentlerin ekolojik kalitesinin artması ve kentlerde kullanımın artması ile sektörün gelişimi karşılıklı olmaktadır. Tüm dünyada, çevre bilinci ile birlikte kişi başına düşen milli gelir ve eğitim seviyesinin artmasına paralel olarak süs bitkileri üretimi ve talebi de artmaktadır (Karagüzel ve Taşcıoğlu, 2004).

Dış mekan süs bitkilerinin, bitkisel üretim sektörü içinde ekonomik anlamda bir alt sektör olarak ortaya çıkması, üretim, pazarlama, istihdam gibi kavramların bu sektörün bir parçası olmaya başlaması, kentleşme olgusunun ön plana çıkması ile birlikte 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır (Karagüzel ve ark., 2010). Ticari ve tarımsal bir işletme olarak dış mekân bitkilerinin üretimini yapan fidanlıkları; insan gücü, para, arazi ve bilgi birikimi ile bitkisel üretim için gerekli yapı ve malzemenin bir program çerçevesinde bir araya getirildiği ekonomik ve sosyal yönleri olan iş yerleri olarak tanımlayabiliriz (Başal, 1991; Erduran ve Çelik, 2006). Sektörde en alt düzeye kadar uzmanlaşma, üretim, pazarlama ve tüketim konuları endüstriyel ürünler gibi ele alınmaya başlanmış ve üretimde standardizasyon, süreklilik ve teknolojinin kullanım düzeylerinde ulaşılan nokta bu sektörün “Süs Bitkileri Endüstrisi” adıyla anılmasını sağlamıştır (Karagüzel ve ark., 2010).

Dünyada yaklaşık 145 ülkede süs bitkileri üretimi yapılmakta olup, ürün gruplarına göre dağılımı incelendiğinde %51’lik pay ile kesme çiçek ticaretinin ilk sırada, dış mekan süs bitkilerinin ise %15 lik oranla üçüncü sırada olduğu görülmektedir (Titiz ve ark., 2000; Karagüzel ve Taşcıoğlu, 2004; Yazgan ve ark., 2005; Ay, 2009). Dünyada toplam süs bitkileri üretim alanları 2009 yılı verilerine göre 1.512.221 hektardır. Üretim yapılan önemli bölgeler alan büyüklüklerine göre Asya, Kuzey ve Güney Amerika, Avrupa, Afrika ve Orta Doğu’dur. ABD, Japonya, İtalya, Hollanda, Almanya, İspanya gibi geleneksel üretim pazarlarının yanı sıra, özellikle Latin Amerika ve Afrika’da üretim çok hızlı bir şekilde artmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda ise uygun iklim koşulları, ucuz iş gücü, stratejik konum gibi avantajları ile Ekvador, Kolombiya, Etiyopya ve Kenya dünyanın sayılı üretim ve ihracat merkezleri haline gelmiştir (URL, 2012).

Dış mekan süs bitkileri dış ticaretinde en önemli ülke ise İtalya’dır (Subaşı ve ark., 2010). Daha sonra Hollanda ve Belçika gelmektedir. Her iki ülkeden de ithalat artmaktadır. Son yılların dış mekan süs bitkileri ihracatında Türkmenistan ve yakın diğer ülkeler açısından önemli artışlar da gözlenmektedir (Karagüzel ve ark., 2010; Subaşı ve ark., 2010). İngiltere’de 60.000 den fazla bitki kültüre edilmektedir. Tüm dünyada 157 milyon süs bitkisinin en önemli üretici ve pazarlayıcı ülkeleri arasında Hollanda, Japonya, İtalya, ABD, Tayland, Kolombiya, İspanya sayılabilir. Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinde ise süs bitkileri ticari anlamda laboratuvarlarda biyoteknolojik çalışmalarla değerlendirilmektedir (Acar ve ark., 2010).

Çin ve Hindistan da süs bitkileri açısından önemli bir sektör konumuna gelmiştir. Ülkemizin süs bitkileri üretimi ve ihracatındaki ana ürün grupları ise canlı bitkiler (iç ve dış mekân bitkileri, fideler, fidanlar), kesme çiçekler, çiçek soğanları, yosunlar ve ağaç dallarıdır. Süs bitkileri ihracatımız 20 yıl önce başlamış olup, her yıl düzenli gelişim göstermektedir (URL, 2012).

Ülkemizde süs bitkileri üretim ve satışı yapan işletmecilik, Cumhuriyet döneminde (1925), Atatürk tarafından “Ankara Orman Fidanlığı”nın kurulması ile başlamıştır

(Bozkurt ve ark., 2006). Sektörün gelişimi ve çiçek üretimlerinin artması ise 1940'lı yıllara rastlamaktadır. Önceleri İstanbul civarında ve adalarda başlayan çiçek üretimi daha sonra Yalova'da gelişme göstermiştir (Karagüzel ve Taşcıoğlu, 2004; Gürsan, 2005; Onay, 2008). Süs bitkilerinin açık alanda, örtü altında ve sera içinde farklı yöntemlerle üretimi ise 1970'li yıllarda gelişmiştir (Bozkurt ve ark., 2006). Orman fidanlıkları, İl Özel İdare ve Belediye fidanlıkları ile özel fidanlıklar 1990'lı yıllara kadar süs bitkileri ihtiyacını karşılayan en önemli kurumlar haline gelmiştir (Uzun, 1992). Günümüzde süs bitkileri üretim potansiyeli yüksek olan ve pazarda önemli yere sahip işletmeler, İstanbul, Yalova, İzmir, Adana, Mersin, Antakya, Antalya, Samsun, Sakarya çevresinde yayılmış olan özel işletmelerdir. Üretim yapan kuruluşlara ait bilgiler ise "Kapasite Raporu" ile toplanmaktadır (Bozkurt ve ark., 2006). Süs bitkileri üretim alanı 2000-2001 sezonunda toplam 1.392 ha iken, 2004-2005 sezonunda 3.930 hektara yükselmiştir (URL, 2010). Dış mekân bitkilerindeki üretim artışı son on yıl içinde üç katından daha fazlaya ulaştığı görülmektedir. Bu da süs bitkileri içinde

farklı ticari gruplara yönelik kayda değer bir hareketlilik olduğunun önemli bir göstergesidir. Dış mekân süs bitkileri sektöründe en fazla üretim Marmara Bölgesinde yapılmaktadır. Marmara Bölgesi toplam üretimin % 56'sına yakını yaparken, bu bölgeyi izleyen Ege'nin üretim içindeki oranı % 25 dolaylarındadır. Üçüncü sırada yer almakla birlikte, Akdeniz Bölgesinde yapılan üretim Marmara ve Ege Bölgelerine göre çok daha küçük boyutlardadır (URL, 2012). Ülkemizde dış mekân süs bitkileri faaliyet alanında üretim alanları açısından değişim en yüksek orandadır (%196,6). Toplamda ise %123 oranında üretim alanları büyümüştür (Tablo 1) (Karagüzel ve ark., 2010). Son yıllarda Sakarya, Yalova, İstanbul, Mersin, Adana ve Osmaniye iç ve dış mekân bitkileri üretiminde önemli yere sahiptir. İstatistiklerde görülmeyen ama son 5 yıldır çok önemli üretim bölgesi Sakarya'dır. Bu bölgede 500 hektara yakın üretim alanında ihracata yönelik üretim yapılmaktadır. Özellikle Sakarya merkez olmak üzere Arifiye, Sapanca, Pamukova ilçelerinde yoğun üretim alanları görülmektedir (URL, 2012).

Tablo. 1. Türkiye süs bitkileri üretim alanlarının faaliyet alanları ve yıllara göre değişimi (Karagüzel ve ark., 2010)

Faaliyet alanı	1999		2005		2006		2007		2008		Değişim(1999-2008)	
	Alan da.	%	Alan da.	%	Alan da.	%	Alan da.	%	Alan da.	%	Alan da.	%
Kesme Çiçekler	7957	55.2	13310	39.2	12970.4	39.2	13282.3	39.2	13319.3	39.2	+5362.3	+67.4
İç M.Süs Bitkileri	541.2	3.8	785.4	2.3	883	2.6	1249.5	3.6	1325.9	3.8	+784.7	+145
Dış M.Süs Bitkileri	5642.9	39.2	11809.7	34.5	15743	45.2	15339.1	44.2	16737.7	48.1	+11094.8	+196.6
Doğal Çiç.Soğanları	270.04	1.9	471.5	1.4	570	1.6	651.8	1.9	750.7	2.1	+480.3	+177.6
TOPLAM	14411.5	100	26376.6	183	30166.6	210	30522.7	212	321133.6	223	+17722.1	+123

Süs bitkileri üretiminde 1999-2008 yılları arasında, bölgesel üretim alanlarında %169,9 oranında bir artışla Marmara bölgesi en fazla üretim alanına sahip bölge olmuştur. İl Tarım Müdürlükleri verileri, bu süreçte Sakarya'da dış mekân süs bitkileri üretimindeki artışın önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ülkemiz süs bitkisi üretim alanlarının 2008 yılı verilerine göre, %49,9'u Marmara Bölgesinde, %25,6'sı Ege Bölgesinde ve %20,8'i Akdeniz Bölgesinde bulunmaktadır.

Diğer bölgelerin üretim alanları içindeki payı beklenenin aksine göreceli olarak azalmıştır. Canlı bitkiler üretiminde de son dönemde önemli gelişmeler görülmektedir. Özellikle Türkmenistan, Libya, Irak, KKTC, Azerbaycan gibi ülkelerde yurtdışı müteahhitlik hizmetlerindeki gelişmelere paralel olarak dış mekân süs bitkilerinin kullanılması ihracatı ve üretimi de artmaktadır (URL, 2010).

Ülkemizde süs bitkileri ve ürünleri ile kesme çiçek ihracatı, 2011 yılının beş aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %36 artmıştır. Antalya Süs Bitkileri ve Mamulleri İhracatçıları Birliği'ne (ASBMİB) göre, Türkiye süs bitkileri ve kesme çiçek ihracatında Mayıs ayında, geçen yılın aynı dönemine göre %71 artış görülmüş ve 7 milyon 808 bin 475 dolar olmuştur. Süs bitkileri ihracatımız, 2011 yılının ilk beş aylık döneminde %36 artarak 41 milyon 563 bin 333 dolar olmuştur (Polat, 2011).

Modern kent anlayışında estetik tasarımlara önem verilmesi dış mekân süs bitkileri kullanımını da beraberinde artırmış ve ülkemiz bu sektörde hızla ilerlemektedir. Çanakkale kentinde belirlenen dış mekân süs bitkileri kullanımı yetersizliği bu konuda üretim yapan fidanlık işletmelerinin incelenmesi ihtiyacını doğurmuştur. Bu amaçla kente hizmet veren işletmelerin fiziksel yapıları yerinde incelenerek, hazırlanan bilgi formları ile işletme sahiplerinden alınan bilgiler değerlendirilmiştir.

Ülkemizde süs bitkileri üreten işletmelerin gelişebilmesi ve dış pazar ile rekabet edebilecek üretim potansiyeline ulaşabilmesi için öncelikle bölgesel çalışmalarla işletmelerin mevcut alt yapıları ve potansiyelleri incelenerek, gelişim olanakları, ihtiyaçları ve sorunları belirlenmeli ve bu doğrultuda çözümler aranmalıdır. Bu yaklaşımdan yola çıkılarak bu çalışmada Marmara bölgesinin güneyinde yer alan Çanakkale ilinin sahip olduğu dış mekân süs bitkileri fidanlıklarının mevcut durumları incelenerek potansiyelleri ve sorunları belirlenmiştir.

Materyal ve Metod

Çalışmanın materyalini Çanakkale kenti ve kentte yer alan süs bitkisi üretimi yapan işletmeler oluşturmaktadır.

Çanakkale ili 25°37'-27°45' doğu meridyenleri ile 39°40'-40°45' kuzey paralelleri arasında, 9.736,9 km²'lik bir alan kaplar. İl, Akdeniz ile Karadeniz iklimi arasında geçiş iklimi özelliği gösterir. Son 37 yıllık rasatlarda; yıllık ortalama hava sıcaklığı 14,9°C, en yüksek sıcaklık 38,7°C, en düşük sıcaklık ise -11,5°C'dir. Yıllık yağış ortalaması 629,1 mm, nispi nem

ortalaması ise % 71 dir. Hakim rüzgâr yönü kuzeydoğu olup son 22 yıllık rasatlarda; yıllık ortalama rüzgâr hızı 4,9 m/sn'dir. Çanakkale ilinde yıllık güneşlenme müddeti ortalama olarak günde 7 saat 18 dakika, günlük ortalama güneşlenme şiddeti ise yıllık ortalamada 369,81 cal/9cm²dk. olarak ölçülmüştür (Doğukan ve ark., 2007). Çanakkale ilinin ekonomisinin temelini tarım oluşturmaktadır (Özcan ve ark., 2011).

Şekil 1.Çanakkale'de Fidanlıkların konumu (www.gelibolu.info).

Çalışmanın yürütüldüğü dönemde kent merkezinde ruhsatlı dış mekân süs bitkisi üretimi ve satışı yapan 1, yakın çevresinde ise (Bursa-İzmir karayolu üzerinde) 3 özel işletme bulunduğu belirlenerek tümü değerlendirmeye alınmıştır (Şekil 1). Biga ilçesinde ise kayıtlı 3 işletme dış mekân süs bitkisi üretimi ve satışı yapmaktadır ve tümü dikkate alınmıştır. Çanakkale kentinde mevcut durum ve olanakları incelendiğinde 7 özel işletme ve 2 resmi kuruma ait olmak üzere toplam 9 işletme incelenerek değerlendirilmiştir. Özel işletmeler: Cihan, Kale, Dal, Sezgin, Şahin (Biga), Oskar (Biga), Çimen (Biga). Resmi kurum fidanlığı: Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı "Ezine Orman İşletmesi" ve Adalet Bakanlığına bağlı "Açık Ceza Evi Süs Bitkileri Fidanlığı"dır. Çanakkale Belediyesine ait dış mekân süs bitkileri üretim fidanlığı bulunmamaktadır.

Çalışmada yöntem olarak birinci aşamada kent genelinde dış mekân süs bitkileri üretim ve satışı yapan işletmeler belirlenerek fotoğraflarla kaydedilmiş, bunların çalışmaları dört yıl süre ile takip edilmiş ve ilgili resmi kurumlardan bilgiler toplanmıştır.

İkinci aşamada bu işletmelerin mevcut konumları doğal kaynakları, fiziki şartları ve mevcut bitki türleri belirlenmiştir. İşletmelerin kaynakları ve fiziki şartlarının analizinde şu kriterler dikkate alınmıştır: İşletmenin konumu, ulaşımı, mevcut su kaynağı, toprak şartı, eğimi, teknik anlamda fidanlığın iç düzenlemesinin uygunluğu, alanın görsel açıdan durumu, mevcut bitki türlerinin güncelliği ve bölge şartlarına uygunluğu, üretim potansiyeli, çalışanların niteliği, satış ve pazarlama durumu, teknik donanım ve kullanımı.

Üçüncü aşamada ise bu işletmelerin sahipleri ile sözlü görüşmeler yapılarak "Ek tablo" da belirtilen bilgi formları ile sorular yöneltilmiştir. İşletmelerde yerinde yapılan incelemelerle birlikte ek tablo ile elde edilen bilgiler doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır. İşletme sayısının düşük olması nedeni ile istatistik olarak değerlendirilmemiş, sözlü görüşme ve yerinde yapılan tespitler doğrultusunda işletmelerin potansiyelleri sözel olarak değerlendirilmiştir.

Son aşamada ise elde edilen bilgiler doğrultusunda süs bitkileri fidancılığı ile ilgili Çanakkale'de yaşanan sorunlar belirlenerek gelecekte yapılacak çalışmalara katkıda bulunulması açısından önerilerde bulunulmuştur.

Bulgular

Tarım İl Müdürlüğü verilerine göre, Çanakkale ilinde üretim potansiyeli açısından kayda değer bulunan ve kapasite raporuna sahip özel fidanlık işletmesi bulunmamaktadır. Çalışma süresince işletmelerden Cihan ve Kale fidancılık üretim alanlarını ve bitki türlerini yaklaşık iki misli oranda artırmıştır. İşletmelerin mevcut durumları, nitelikleri ve potansiyelleri aşağıdaki şekilde gruplandırılarak incelenmiştir.

Fidanlıkların fiziki özellikleri

Resmi bir işletme olan Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Ezine Orman Fidanlığı, en eski işletme olup, dekoratif süs bitkileri üretimi yapılmamakta, genelde kent çevresinde kullanılan plantasyon ormanları için, Kızılcım, Karaçam, Sedir, Akçaağaç, Dişbudak vb. ağaçlar üretilmektedir. Bu

müdürlüğe bağlı iki yerde fidanlık bulunmaktadır. Bunlardan biri Ezine ilçesindedir ve 1963 yılında kurulmuş olup, 45,35 ha alana sahiptir. Aynı zamanda yılda 16.720.000 adet bitki üretme potansiyeli vardır. Aynı işletmenin Kalkım'da yer alan fidanlığı ise, 1986 yılında kurulmuş olup, 35,33 ha. alana sahiptir ve yılda 9120.000 adet fidan üretme potansiyelindedir. Diğer kamu kuruluşları da bu işletmelerden yoğun olarak faydalanmaktadır. Ancak Çanakkale kentinde özellikle okullar, resmi kurumlar ve dernekler fiyat uygunluğu ve temin kolaylığı nedenleri ile her türlü dış mekân bitkisi ihtiyaçlarını bu işletmeden karşılamaktadır. Bu nedenle kent bütününde resmi kurumlara ait alanlarda renkli ve dekoratif yaprak ve şekil özelliğine sahip süs bitkilerine yer verilmemiş, ucuz olması nedeni ile çam türleri kullanılmıştır. Özel fidanlıklar da son on yıllık süreçte dış mekân süs bitkisi konusunda gelmiştir.

Adalet Bakanlığına bağlı açık ceza evi fidanlığı ise çalışmanın yürütülmeye başlandığı dönemde kurulmuş olup, 3 yıldır üretim ve satış potansiyeli açısından kendi olanakları çerçevesinde hızla gelişmiş ve iki katı satış potansiyeline sahip olmuştur. Bu işletmede 1 ziraat teknikerinin sorumluluğunda 12 kişilik kadro ile meyve, süs bitkileri ve sebze üretimleri yapılarak kent merkezindeki satış ünitesinde perakende satışa sunulmaktadır. Fidanlık alanı 10 dönümdür ve sınırlı imkânları ile üretimler yapılmaktadır.

Çanakkale'de yer alan özel işletmelerin fiziki yapıları (Şekil 2) ile ilgili bilgiler Tablo 2'de verilmiştir. İşletmeler doğal kaynakları ve topoğrafyası açısından üretime olanak vermektedir.

Tablo 2: Çanakkale’de özel fidanlıkların fiziki özellikleri

Kuruluş yılı	Dal	Çimen	Şahin	Cihan	Kale	Sezgin	Oskar
	2002	2005	1996	1989	2005	1980	2001
Şirket Sahibi	Aile işletmesi İşçi Emeklisi	Aile işletmesi, öğretmen emeklisi	Aile işletmesi, Memur emeklisi.	Aile işletmesi.	A. işletmesi, işçi emeklisi.	A. işletmesi, Memur emeklisi.	Aile işletmesi, Çiçekçi
Alan (dö)	30	5	200	7,5	20	15	3
Mülkiyet	Bir kısmı kendine ait	Kira	Büyük kısmı kendine ait.	Kira	Büyük kısmı kendine ait.	Kendi arazisi	Kira
Çalışan personel	2-3işçi; mevsimlik 8 işçi. Yaş ortalaması: 35-50 teknik eleman yok	2 işçi , mevsimlik 10işçi. Yaş ortalaması 30- 50 teknik eleman yok	2 işçi; mevsimlik 30-40 kişi. Yaş ort. 30-40, teknik eleman yok.	5-6 işçi; mev:4-5 işçi.Yaş ort.:35- 45	2-3 işçi; mev: 5-8 işçi. Yaş ort: 30-45	2-3 işçi; mev:6-8 işçi.Yaş ort: 40	3 işçi; mev: 5-6 işçi. Yaş ort: 40
Toprak	Geçirgen	Geçirgen	Geçirgen	Geçirge	Geçirgen	Geçirgen	Geçirgen
Su olanakları	Yeterli.	Yeterli.	Yeterli.	Yeterli.	Yeterli.	Yeterli.	Yeterli.
Ulaşım	Merkeze 5km	Merkeze 100km	Merkeze 100km	Merkeze 16km	Merkeze 8km	Merkeze 16km	Merkeze 100km

Şahin Fidan (Biga) (2009)

Cihan Fidan (2008)

Dal Fidan (2008)

Kale Fidan (2009)

Sezgin Fidan (2011)

Şekil 2.Çanakkale’de bazı dış mekan süs bitkisi işletmeleri

Fidanlıkların fiziki yapısı incelendiğinde konum, toprak şartları ve sulama suyu açısından süs bitkileri üretiminde sorun yaşanmamaktadır. Üretimde hazır torf ile hazırladıkları toprak karışımları tercih edilmektedir. Ancak işletmelerde rutin olarak toprak, su analizleri ve diğer teknik araştırmalar yaptırılmamaktadır. Bunda en önemli etkenin resmi kurumlarca yeterli bilgilendirme ve eğitimlerin verilmemesi, işletmelerin teknik personel çalıştırmaması ve üretim kalitesine önem vermemesi olarak belirlenmiştir.

İşletme alt yapıları, sera donanımları, fidanlıkların teknik tasarımı ve görünüşleri nitelik açısından çok yetersizdir (Şekil 2). Aynı zamanda teknik teçhizatları yetersiz ve günümüz tekniklerinden oldukça uzaktır. Genel olarak ikinci el bitki satışı yapılmaktadır. İşletmeler talebe yönelik olarak ve kentlinin ihtiyaçlarını takip ederek bölge şartlarında gelişebilecek türleri daha çok Yalova ve Bursa bölgelerinden alıp satmaktadır. Çalışma alanında süs bitkileri ile ilgili herhangi bir sivil örgütlenme de bulunmamaktadır.

Şekil 3.Örtü altı üretim alanları Sezgin Fidancılık (2012).

Çanakkale kentinde 2002 yılından itibaren peyzaj mimarlığı hizmeti veren ruhsatlı bir firma belirlenmiştir. Çalışmanın yürütüldüğü süreçte peyzaj mimarlığı hizmeti veren 2 firma daha kurulmuştur. Ancak, bu işletmelerin kendilerine ait dış mekân süs bitkisi fidanlıkları çok sınırlı olanaklara sahiptir ve ihtiyaçları doğrultusunda dış alımlar ile satış yapmaktadırlar. Ayrıca peyzaj mimarlığı ile bağlantılı farklı sektörlerde hizmet veren birçok firma, peyzaj mimarlığı hizmetleri de taahhüt etmektedir. Ancak bu firmalarda sürekli bir peyzaj mimarı istihdam edilmemekte ve talepler doğrultusunda personel ve bitki temin edilmektedir. Bu durum Çanakkale kentindeki üreticilerin satış potansiyelini düşürmekte, aynı zamanda resmi kurum ve yerel yönetimlerin işletmelerin yetkinliğine ve hizmetlerinin devamlılığına ikna olmayarak Yalova, Bursa veya İzmir, Bandırma gibi yakın bölgelerden ihtiyaçlarını karşılamalarına neden olmaktadır.

İşletmelerin nitelikleri ve potansiyelleri

İşletmeler daha çok üretimi kolay, talebi fazla olan ve sadece işletmecinin ailesinden üretimini öğrendiği türleri (Servi, Mazi, Palmiye vb.) otomasyondan yoksun günümüz teknolojisine uygun olmayan şartlarda (Şekil 3.) üretmektedirler. İşletmelerden yalnızca iki tanesinde günümüz uygulamalarını daha yakından takip ederek toplantılara katıldıkları, farklı türleri araştırıp bilgilendikleri belirlenmiştir.

İşletmelerin tümünde son yıllarda süs bitkisi satışında ve buna bağlı olarak üretiminde durgunluk yaşanmakla birlikte

meyve fidanı üretimleri gittikçe artmaktadır. Süs bitkisi talepleri ise resmi kurumların ve üniversitenin talepleri doğrultusunda gelişim göstermektedir. Bunda en önemli etken kent içi tasarımlarda belediyelerin de bu yönde tüketiminin artmasıdır. Ayrıca ucuz olması ve renk etkileri nedeni ile mevsimlik çiçekler daha çok tercih edilmektedir.

Çanakkale kentinde yer alan dış mekân süs bitkisi fidanlıklarında genel olarak üretimden çok ikinci el satış yapılmaktadır. Daha çok, İzmir, Bursa ve Yalova çevresindeki üreticilerden alım yapılmaktadır. Fakat bazı işletmeler yasal olmayan doğadan sökümlü yöntemi ile de bitki elde etmektedir. Üretim potansiyeli yüksek olan, sertifikalı meyve fidanı satan en eski firma, Biga'da yer alan Şahin fidancılıktır. Çanakkale merkez ilçede yer alan 3 büyük işletmede de üretim vardır (Cihan, Sezgin, Kale). Ancak bu işletmeler planlama, üretim programlaması ve hangi türlerden ne kadar ürettiklerinin yıllara göre kayıtları, bitki listeleri bulunmadığından potansiyel artışları yüzdelik olarak tespit edilememiştir. Bu fidanlıklar iç piyasaya satış yapmaktadır. Kentin konumu nedeni ile diğer kentlerden pazar olanağı bulunmamaktadır. İşletmelerin en önemli satış noktaları kent yerel yönetimleri ve son yıllarda hızla büyüyen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesidir. Bu kurumlardan talepler arttıkça üretimlerde de artış görülmektedir.

İşletmeler teknik donanım açısından çok yetersizdir ve randımanlı üretim yapılmamaktadır. Aynı zamanda sadece 1 işletmede mevcut bitkilerin tüm nitelik ve ücretlerinin yer aldığı bitki satış listesine

rastlanmıştır. Kale, Şahin ve Sezgin Fidançılıkta toprakta boylandırılan, yüksek boylu bitki temin edilebilmektedir. Ancak bu işletmeler de geleceğe yönelik olarak üretim planlaması yapamamaktadır.

Fidanlıklarda üretilen bitkilerde herhangi bir standartlaşmaya gidilmediği belirlenmiştir. Bitkilerin yaşı doğrultusunda sahip olması gereken boy, taç ve habitusları ile diğer dendrolojik nitelikleri yeterli değildir. Kent yakınında, İzmir Yolu üzerinde konumlanmış olan Kale, Cihan ve Sezgin fidanlıkları son yıllarda bitki formlarının daha kaliteli olabilmesi için üretim önlemleri almakta, bitkilere daha geniş alanlar ayırarak formlarını geliştirmektedir (Şekil 4).

Çalışma süresince Çanakkale’de dış mekan süs bitkileri fidanlıklarında bulunan bitki türleri yerinde yapılan incelemelerle belirlenerek Tablo 3’te verilmiştir. Ancak, getirilen bitkilerden sınırlı sayıda ve taleplere göre üretimler yapıldığından tür zenginliği süreklilik göstermemektedir.

Tablo 3. Çanakkale’de dış mekan süs bitkisi fidanlıklarında belirlenen türler

İbrelî ağaç, ağaççık ve çalılar	
<i>Abies</i> spp. Mill.	<i>C. sempervirens</i>
<i>Cedrus</i> spp.	<i>Juniperus</i> sp. L.
<i>Cedrus deodara</i> Roxb.	<i>Picea pungens</i> Engelm.
<i>Chamaecyparis</i>	<i>P. pungens glauca</i>
<i>lawsoniana</i> Parl.	<i>Punica granatum</i> L.
<i>Cupressocyparis</i>	<i>Pinus muğo</i> Turra..
<i>leylandii</i> Dallim.	<i>Pinus pinea</i> L.
<i>Cupressus arizonica</i>	<i>Thuja (Biota) orientalis</i>
Greene	<i>compacta</i>
<i>C. macrocarpa</i>	<i>T. orientalis pyramidalis</i>
Goldcrest	
Geniş yapraklı ağaç, ağaççık ve çalılar	
<i>Azalea</i> spp.	<i>Nerium oleander</i> L.
<i>Acacia dealbata</i> Link.	<i>Paeonia lactiflora</i> Pall.
<i>Abelia</i> spp. R.Br	<i>Pawlonia</i> spp.
<i>Acacia</i> spp. Mill.	<i>Philadelphus coronaryus</i> L.
<i>Acer</i> spp.L.	<i>Photinia glabra</i> Thunb.
<i>Acuba japonica</i> Thunb.	<i>Phonix</i> spp.
<i>Aesculus hippocastanum</i>	<i>Pittosporum tobira</i> Thunb.
L.	<i>Pistacia tebinthus</i> L.
<i>Agave americana</i> L.	<i>Platanus</i> L.
<i>Albizia julibrissin</i>	<i>Populus</i> spp.
Duraz.	<i>Prunus armeniaca</i> L.
<i>Bambusa</i> spp. Schreb.	<i>Prunus avium</i> L.
<i>Berberis thunbergii</i> DC:	<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.
<i>Betula pendula</i> Roth.	<i>Prunus laurocerasus</i> L.
<i>Buxus sempervirens</i> L.	<i>Prunus persica</i> L.
<i>Calistemon citrinum</i>	<i>Prunus serrulata</i>
R.Br.	<i>Punica granatum</i> L.
<i>Catalpa bignonioides</i>	<i>Pyracantha coccinea</i>

Scopoli	M. Roem.
<i>Castanea sativa</i> Mill.	<i>Rhus thyphina</i> L.
<i>Cassia corymbosa</i> L.	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.
<i>Caesalpinia gilliesii</i>	<i>R. p. ‘Umbracuifera’</i>
Wallich ex Dietr.	<i>Rosa</i> spp. L.
<i>Cercis siliquastrum</i> L.	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.
<i>Chamaerops</i> spp.	<i>Salix caprea</i> L.
<i>Cornus alba</i> L.	<i>Salix matsudana</i> Koidz.
<i>Cortaderia seloana</i>	<i>Salix babylonica</i> L.
<i>Cotinus coggygria</i>	<i>Sambucus nigra</i> L.
Adans.	<i>Schinus molle</i> L.
<i>Cotoneaster</i>	<i>Senecio maritima</i> L.
<i>horizontalis</i> Decne.	<i>Skimmia japonica</i>
<i>Cotoneaster franchetii</i>	<i>Spirea</i> spp.
Bois.	<i>Koelreuteria paniculata</i>
<i>Cydonia japonica</i>	Laxm.
Thunb.	<i>Lauru nobilis</i> L.
<i>Draceana indivisa</i>	<i>Lagerstromia indica</i> L.
<i>Elaeagnus angustifolia</i>	<i>Ligustrum vulgare</i> L.
L.	<i>L. japonica</i>
<i>E. pungens</i> Thunb	<i>L. japonica aurea</i>
<i>Erythrina crista-galli</i> L.	<i>Symhoricarpus albus</i>
<i>Eucalyptus</i> spp.	<i>Syringa</i> spp. Mill.
<i>Evonymus japonica</i>	<i>Tamarix tetrandra</i>
Thunb	<i>Tilia argentea</i> L.
<i>E. japonica aurea</i>	<i>Viburnum tinus</i> L.
<i>Ficus carica</i> L.	<i>Viburnum opulus</i>
<i>Forsythia x intermedia</i>	<i>Magnolia</i> L.
<i>Fraxinus exelsior</i>	<i>Mahonia aquifolium</i> Nutt.
Tourn. Ex L.	<i>Malus domestica</i> Borkh.
<i>Gravillea rosmarinifolia</i>	<i>Melia azedarach</i> L.
<i>Hibiscus rosa sinensis</i>	<i>Morus alba pendula</i> L.
<i>Hibiscus syriacus</i> L.	<i>Myrtus communis</i> L.
<i>Hydrangea macrophylla</i>	<i>Vitex agnus-castus</i> L.
Thunb.	<i>Washingtonia</i> spp.
<i>Myrtus communis</i> L.	<i>Weigeia florida</i> A.DC.
<i>Nandina domestica</i>	<i>Yucca filamentosa</i>
Sarılice tirmanıcı bitkiler	
<i>Beogounvillea</i> spp.	<i>Campsis radicans</i> Seem.
<i>Hedera</i> spp.	<i>Lonicera caprifolia</i> L.
<i>Parthenocissus</i>	<i>Wisteria sinensis</i> DC.
<i>quinquefolia</i> L.	<i>Plumbago capensis</i> Lam.
Mevsimlik ve çok yıllık bitkiler (Türler değişken)	
<i>Ageratum</i> sp.	<i>Lilium</i> spp.
<i>Antirrhinum majus</i> L.	<i>Mesembryanthemum</i>
<i>Begonia</i> spp.	<i>crystallinum</i> L.
<i>Brassica</i> spp.	<i>Pelargonium zonale</i> L.
<i>Cerastium tomentosum</i>	<i>Petunia</i> Juss.
L.	<i>Primula</i> spp.
<i>Cestrum nocturnum</i> L.	<i>Saintpaulia ionantha</i>
<i>Chrysanthemum</i> sp.	H.Wendl.
<i>Clivia miniata</i>	<i>Verbena officinalis</i>
<i>Dianthus petraeus</i> L.	<i>Santolina</i>
<i>Erica arborea</i> L.	<i>chamaecyparissus</i>
<i>Gardenia</i> sp.	<i>Salvia</i> spp.
<i>Gazania</i> sp. Gaertn.	<i>Tagatesspp.</i>
<i>Jasminum sambac</i> L.	<i>Tulipa</i> L.
<i>Lavandula</i> spp. L.	<i>Viola tricolor</i> L.

Sezgin Fidancılık (2012)

Kale fidancılık (2009)

Şekil 4. Repikaj parsellerindeki boylu fidanlar

Sorunlar

İşletmelerde belirlenen en önemli ortak sorun ekonomiktir. Özellikle son yıllarda giderlerin yüksek, satışların düşük olması üretimi sınırlamaktadır. Bu sorunun en önemli nedenleri kent genelinde süs bitkileri satış potansiyelinin düşük olması, kent gelişim stratejilerinde yeşil alan tasarımlarına son yıllara kadar yeterli önemin verilmeyerek üreticinin desteklememesi, anaç temini güçlüğü, sermaye yetersizliğidir ve işletmelerde eğitilmiş personelin olmaması olarak belirlenmiştir. İşletmeler pazarlama sorunu yaşadığından üretim planlaması da yapılamamaktadır. Kale ve Cihan fidancılıkta çevre araştırmasına göre ve yıllık satış potansiyeline göre tahmini olarak planlama yapıldığı belirtilmiştir.

Çanakkale, tarımsal üretimin yoğun yapıldığı bir kent olmasına karşın süs bitkileri üretimi çok sınırlıdır. Bunda en önemli kısıtlayıcı unsur süs bitkileri sektörünün hızlı gelişim gösterdiği merkezlere ve geniş pazar olanağı olan büyük kentlere uzak olması ve kentin uzun süreli sert rüzgârlara maruz kalmasıdır. Biga ilçesi ise rüzgâra daha az maruz kalmaktadır ve hem iklim hem de arazi yapısı yönünden üretime oldukça elverişlidir.

Tartışma ve Sonuç

Türkiye’de süs bitkileri üretimine yeterli önem verilmemekte ve dünya ticaretinde çok küçük bir pay almaktadır (Gürsan, 1999; Subaşı ve ark., 2010). Bunda en önemli etken, üretim alanları, üretim miktarları, dağılımı, ihracatı ve ithalatı gibi istatistikî bilgilerin AB ve diğer dünya ülkeleri standardında olmayışıdır (Yazgan ve ark.,

2005; Yılmaz ve ark., 2006). Oysa standartlar ticaretin uluslararası dili olarak görülmektedir ve standartlar sayesinde, ürünü veya hizmeti üretenler ile tüketicilerin farklı dilleri konuşması engellenmektedir (Ay, 2009). Çalışma alanındaki işletmelerde de üretim programlaması ve standart takibi görülmemiştir.

Sakal (2005)’in belirttiği dış mekân süs bitkileri sektörünün gelişimini kısıtlayan pazarlama, kısıtlı sermaye, tanıtım ve ulaşım sorunu yanı sıra toplumun eğitimsizliği ve süs bitkisi tüketimi kültürünün olmayışı, Çanakkale kenti için de en ön sırada gelmektedir.

Karagüzel ve ark. (2001) ve Subaşı ve ark. (2010)’nın belirttiği önlemlerden; işletmelerin yapısal özelliklerinin iyileştirilmesi ve yeni teknolojilerin kullanımı Çanakkale’deki işletmelerde de uygulanmalıdır.

Sayın ve Sayın, (2004), tarımsal işletmelerin en önemli sorunlarını tarımsal birlik ve kooperatifleşmenin olmayışı, işletmelerin küçük aile işletmelerinden oluşması, pazarlama altyapısının yetersizliği, üretim planlamasına dönük sağlıklı bir düzenlemenin olmayışı olarak özetlemiştir. Aynı sorunlar Çanakkale’de yer alan süs bitkileri işletmelerinin temel sorunlarındandır ve gelişmelerini kısıtlamaktadır.

Çanakkale’de özel işletmelerin profilleri incelendiğinde tümünün yöneticileri resmi kurumlardan emekli olmuş, farklı meslek mensuplarıdır. Aynı zamanda tümü aile işletmesi şeklinde yönetilip, sürekli uzman personel bulundurmamaktalar, alaylı dediğimiz çalışarak işi öğrenmektedirler. Ayrıca, üreticiler herhangi bir mesleki birlik,

kuruluş ile bağlantılı değildir ve sektör ile ilgili gelişimleri yeterince takip etmemektedirler. Bu nedenlerle; işletmeler görsel ve teknik olarak yapısal ve donanımsal açıdan çok yetersizdir. Özellikle alt yapı yatırımları yapılmadığı ve alan kullanımlarının estetikten çok uzak olduğu belirlenmiştir.

Resmi kuruluşlar ve üniversite ile üreticiler arasında iletişim çok düşük seviyededir, eğitim ve seminerler yapılmamaktadır. Bu da yeni tekniklerin, araştırmaların uygulamaya yansımaları ve profesyonel üretimi kısıtlamaktadır. Bu nedenlerle üretimler daha çok hobi amacı ile başlayıp, amatörce gelişmiş ve bölge şartlarına göre de şekillenmiştir. Ayrıca, kent nüfusunun düşük olması, kentsel yeşil alanlarda süs bitkileri kullanımının az olması gibi nedenlerle mevcut süs bitkileri fidanlıkları üretimlerini geliştirememektedir. İşletmelerde pazarlamaya yönelik çalışmalar bulunmadığından satış politikası ve üretim planlaması yapılması söz konusu değildir. Son yıllarda merkez ve bazı ilçe yerel yönetimlerinin kentsel yeşil alan düzenlemelerine daha fazla ilgi göstermeye başlaması, kent nüfusunun hızla artması, toplu konut alanlarının artması, farklı sektörlerin ve üniversitenin hızlı gelişimi gibi nedenlerle fidanlıkların az da olsa gelişim gösterdiği belirlenmiştir. Kelkit (2002) tarafından Çanakkale ili genelinde yapılan fidanlık araştırmasında belirlenen dış mekân süs bitkisi türlerinin günümüzde çok çeşitlendiğini görmekteyiz. Ancak firmalar odunsu bitki ihtiyaçlarını yakın bölgelerden özellikle Yalova'dan karşılamayı, üretime yönlendirmeyi ve üretimlerini mevsimlik bitkiler ile sınırlandırmayı tercih etmektedirler.

Çanakkale'de dış mekan süs bitkileri sektörünün ivme kazanması için özel sektörün daha profesyonel çözümler sunması, bu yönde yeni stratejiler geliştirmesi ve çağımız gerekleri doğrultusunda yatırımlar yaparak kendini yenilemesi, aynı zamanda da yerel yönetim ve resmi kurumların destekleyici olması gereklidir.

Kaynaklar

Acar C., Eroğlu E., Acar H. 2010. Kentsel mekanlardaki modern bitkilendirme tasarımlarında süs bitkilerinin kullanımına yönelik yeni yaklaşımlar. IV. Süs Bitkileri Kongresi, Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, (20-22 Ekim 2010), 494-500, Mersin, Turkey.

Ay S. 2009. Süs bitkileri ihracatı sorunları ve çözüm önerileri: Yalova ölçeğinde bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14(3), 423-443.

Başal M. 1991. Süs bitkileri fidanlıklarının kuruluş gelişim ve örgütlenme seçenekleri. Türkiye 1. Fidanlık Sempozyumu, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, (16-28 Ekim 1987), 457-465. Ankara.

Bozkurt B., Yalvaç K., Tanır, G., Onay A., Eroğlu F., Aktuz C.N. 2006. Süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları ithalat ve ihracat uygulamaları ile bakanlık politikaları. III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü (8-10 Kasım), 39-45. İzmir.

Doğukan H., Baran Ş., Yorulmaz H., Yenici E. 2007. Çanakkale ili çevre durum raporu 2006-2007. T.C. Çanakkale Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çanakkale.

Erduran, F., Çelik, A., 2006. Kocaeli İzmit ilçesindeki dış mekan süs bitkileri fidanlıklarının ürün çeşitliliği ve gelişme olanakları. III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, (8-10 Kasım 2006), Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü, 348-355, İzmir.

Ergun E. 2005. Türkiye'de süs bitkileri sektörünün üretim, pazarlama ve dış ticaret sorunları. Tarımsal Araştırma Bülteni, (4), 11-13.

Gürsan K. 1999. Karadeniz bölgesinde süs bitkileri yetiştiriciliğinin önemi ve geliştirilmesi. Karadeniz Bölgesinde Tarımsal Üretim ve Pazarlama Sempozyumu, (15-16 Ekim 1999), Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü. Müdürlüğü, 125-130, Samsun.

Gürsan K. 2002. Türkiye süs bitkileri sektörünün genel durumu. II. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, (22-24 Ekim 2002), Narenciye ve Seracılık Araştırma Enstitüsü, 1, Antalya.

Gürsan K. 2005. Türkiye'de ve dünya'da süs bitkilerinin gelişimi. Saksılı Süs Bitkileri Üreticileri Derneği Sektör Bülteni, (3) 7-8.

Karagüzel O., Akaya F., Turkey C., Gürsan K., Özçelik A., Erken K., Çelikel F.G. 2001. Süs bitkileri kesme çiçekler raporu. Bitkisel Üretim Özel Komisyonu, Süs Bitkileri Alt Komisyonu Raporu, DPT VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Alt Komisyonu Raporu, DPT Yayın No:2645(653), Ankara.

Karagüzel O., Taşcıoğlu S.G. 2004. Türkiye'deki dış mekan süs bitkileri sektörünün analitik değerlendirilmesi. Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi, (25-27 Kasım 2004), TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 342-351, Ankara.

Karagüzel O., Korkut A.B., Özkan B., Çelikel F.G., Titiz S. 2010. Süs bitkileri üretiminin bugünkü durumu, geliştirilme olanakları ve hedefleri. Ziraat Mühendisliği 7. Teknik Kongresi, (11-15 Ocak 2010), TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Cilt I, 539-558, Ankara.

Kelkit A. 2002. Çanakkale ili süs bitkileri fidancılığının durumu. Türk-Koop Ekin dergisi, Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Yayın Organı, 6(19), 80-81.

Onay H.A. 2008. Türkiye'de süs bitkileri sektörünün üretim ve yapısal sorunları ve öneriler. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özcan H., Güre M., Akbulak C. 2011. Çanakkale ili toprakları ve arazi kullanımı. Çanakkale Tarımı Sempozyumu Dünü, Bugünü, Geleceği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi, 24-36, Çanakkale.

Polat A.T. 2011. Dünyada ve Türkiye'de süs bitkileri sektörü.

<http://www.plantdergisi.com/yazar.asp?durum=detay&yz=3&yazidetay/DunyadaveTürkiye%92deSusBitkileriSektoru.html>.

Sakal A. 2005. Ülkemiz süs bitkisi sektörünün son on yıldaki gelişimi. Doktora Semineri, Ankara

Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sayın B., Sayın C. 2004. Türkiye'de tarımsal üretici örgütlenmesi, AB'ne uyum hazırlıkları ve tarımsal üretici birlikleri kanunu. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, (16-18 Eylül), Tokat., <http://www.cengizsayin.com/TR/>

Subaşı S.O., Hocagil M.M., Söğüt Z. 2010. Doğu Akdeniz bölgesi dış mekan süs bitkileri sektörü üretim, pazarlama yapısı ve dışsatım olanakları. IV. Süs Bitkileri Kongresi, Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, (20-22 Ekim), Selim Ofset, 41-47, Mersin.

Titiz S., Çakıroğlu N., Birişçi Yıldırım T., Çakmak S., 2000. Süs bitkileri üretim ve ticaretindeki gelişmeler. V. Türkiye Ziraat Mühendisliği Teknik Kongresi, (17-21 Ocak 2000), Cilt II, 709-740, Ankara.

Ulun A. 2002. Kesme Çiçek Yetiştiriciliği. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü. Yayın No: 31, 2, Mersin.

URL, 2010. Türkiye süs bitkileri sektör raporu. T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Turkey,

http://www.aib.org.tr/raporlar/kc/kcsusbitkiler_i2010.pdf.

URL, 2012. Süs bitkileri sektörü uluslar arası pazara giriş. Mersin flora süs bitkileri projesi, http://www.mtso.org.tr/pdfs/sbs/SBS_Uluslararası_Pazara_Giris.pdf

Uzun G. 1992. Türkiye'de süs bitkileri fidanlığı üzerine bir araştırma. Türkiye I. Ulusal Bahçe Bitkileri Kongresi, (13-16 Ekim 1992), Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi, II. Cilt, 623-628, İzmir.

Yılmaz H., Turgut H., Demircan N. 2006. Erzurum kent halkının hobi bahçesi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A (1), 96-110, Isparta.

Yazgan M. E., Korkut A.B., Barış E., Erkal S., Yılmaz R., Erken K., Gürsan K., Özyavuz M. 2005. Süs bitkileri üretiminde gelişmeler. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, (3-7 Ocak 2005), 589-607, Ankara.

Yılmaz, R., 2006. Tekirdağ halkının süs bitkilerine olan talebinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 3(1), 71-81, Tekirdağ.

Ek Tablo

Fidanlık nitelik ve üretim potansiyeli belirleme ile ilgili bilgi formu

1- Firma Adı: Ad-Soyad: Telefon:. e-mail:.

2-Meslek:

3-Fidanlıkdaki görevi:

4-Fidanlığın bulunduğu yerleşim:

5-Fidanlık arazisinin büyüklüğü:

6-Fidanlıkta çalışan kişi sayısı, yaşları ve eğitim durumları:

Fidanlık potansiyeli ile ilgili sorular:

7-Fidanlığın Tipi ve Çalışma Şekli:

a) Yalnız perakende satış yapılıyor, üretim yok (alın –satar) Nereden temin ediliyor?

b) Hem üretim, hem de toptan ve perakende satış yapılıyor.

c) Sadece süs bitkisi fidancılığı yapıyoruz

d) Hem süs bitkisi hem meyve fidanı satıyoruz.

e) Her türlü peyzaj uygulamaları yapılır, bahçe mobilyası,bitkisel yapısal ekipman bulunur.

f) Üretim yanı sıra doğadan bitki toplayarak bitki tenim edilir.g) Diğer (açıklayın).....

8-Fidanlıkta satışı yapılan bitkiler:

A) İğne yapraklı ağaçlar:

B) Geniş yapraklı ağaçlar:

C) İğne yapraklı çalılar:

D) Geniş yapraklı çalılar:

E) Yer örtücü ve sarılıcı tırmanıcı bitkiler:

F) Soğanlı bitkiler

G) Mevsimlik ve çok yıllık bahçe içekleri:

9-Fidanlığımızda karşılaşılan en önemli sorunlar nelerdir?

10-Bu bölgede en iyi yetişebilen türler:

11-En önemli ihtiyaçlarınız nelerdir?

12-Üretim yapıyorsanız alınan verim sizce tatmin edici oluyor mu?

13-Fidanlığımızdan en çok talep edilen bitki türleri hangileridir? Sizde bulunmayıp istenenler var mı?

14-Üretim yapıyorsanız hangi yöntemleri uyguluyorsunuz?

a)Tohumla b) Çelikle c) Aşı

d) Türe göre kökten ayırma yada soğan

e) Doğadan sökümler f) Diğer:.....

15-Üretim yapıyorsanız üretim materyalinizi nereden temin ediyorsunuz?

16-Standart bitki üretimine ve alımına dikkat ediyormusunuz?

17-Yurt dışından ithal ediyorsanız hangi bitki ya da tohumları getiriyorsunuz? Nereden?

18-Satışlarınız genelde hangi bölgelere oluyor?

19-Sizden en çok bitki talebinde bulunanlar kimler? a) Belediye ve resmi kurumlar

b) Özel sektör

c)Çanakkale halkı

d) Yazlıkçılar

d) Diğer:.....

20-Fiyatlandırmanızı neye göre yapıyorsunuz?

21-Bu bölgedeki mevcut fidanlıklar şehrin ihtiyacını karşılıyor mu?

22-Satış miktarınızda süs bitkisi veya meyve fidanı satışı ne durumdadır hangi yönde talepler vardır?

23-Diğer eklemek istedikleriniz: